

อาเซียนศึกษา ASEAN STUDIES

เหมาะสำหรับนักเรียน มศต. นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

.2473

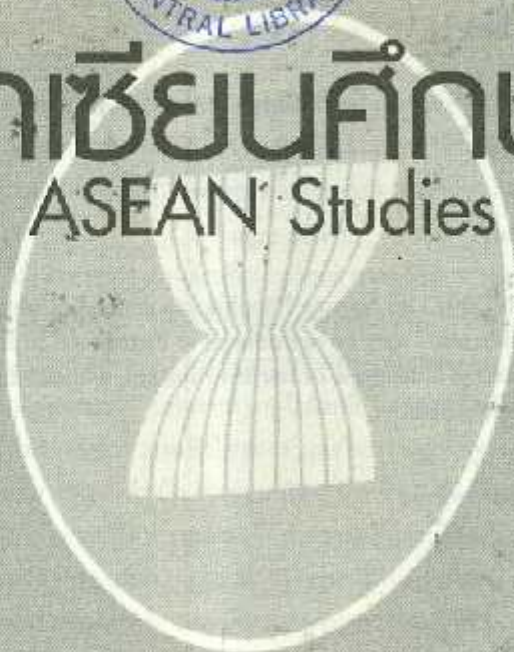
29

6

อาเซียนศึกษา

ASEAN Studies

เลขทะเบียน 31-0137137

วันลงทะเบียน 25 ก.8. 2556

เลขเรียกหนังสือ 341.2473
062128
2554

84

ผู้เขียน พล.ต.ร.บุษย์ ทรัพย์สมบูรณ์

Mc
Graw
Hill
Education

อาเซียนศึกษา ASEAN Studies

ผู้เขียน

ผศ.ดร. ณรงค์ พิธีพุกพานิชย์

ที่ปรึกษา

อิสระ สุรินทร์วัฒนาชัย

บรรณาธิการบริหาร

วรรณภา พันธุ์ทวี

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

ปารณีย์ บุญมา

Original Copyright © 2013 by Narong Phophucksanand. All Rights Reserved.
No part of this publication may be reproduced or distributed in any form or by
any means, or stored in a database or retrieval system, without the prior written
permission of the publisher.

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

ISBN 13 978-616-7060-59-0

ราคา 185 บาท

ผลิต-จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิลล์

40/27 ซอยกิ่งเขามารช ถนนสุทธิสาร พญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทร 0-2615-6555, 0-2615-6521 โทรสาร 0-2615-8800

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท ซีแอลยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

อาคารซีไอเอส ทาวเวอร์ ชั้น 19 เลขที่ 1858/27-90

น.บางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทร. 0-2739-8000 โทรสาร 0-2739-8809

ในกรณีที่ต้องการซื้อเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้ในการสอน การฝึกอบรม ส่งเสริมการขายหรือเป็น
ของขวัญพิเศษ กรุณาติดต่อ โทร. 0-2739-8222, 0-2739-8000 ต่อ 8303 หรือ 0-2615-6521

คำนำสำนักพิมพ์

หนังสือ "อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies)" เล่มนี้ เขียนโดย ดร.ณรงค์ ตรีพิศุกุลพานิช ซึ่งเป็นอาจารย์และวิศวกร การที่โรงเรียนและทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของ "อาเซียน" มาโดยตลอด และได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในผู้ที่สนใจและศึกษารื่องราวของ "อาเซียน" ในเชิงลึก และมีผลงานที่ได้รับรางวัลระดับนานาชาติ

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาครอบคลุมถึง บทบาท เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เศรษฐกิจ ผู้อ่านจะได้รับ การรู้พื้นที่มาที่ไปยังการจัดการจัดตั้งอาเซียน ที่เกิดขึ้น เกิด ความร่วมมือกัน ในหลายๆ ด้าน รวมถึงไปถึง การสร้างความเข้าใจในโครงสร้างเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนที่เป็นที่เอื้ออำนวยและจับตามองของบรรดาประเทศต่างๆ ในโลกนี้ นอกจากนี้ ยังมีแง่มุมอีกหลายด้าน ที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบ ถึงระดับความเข้าใจของสังคม วัฒนธรรม ที่มีต่ออาเซียนว่ามี ความเข้าใจถูกต้องมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ นักศึกษา จะได้รับประโยชน์ในทางอ้อม ทางอ้อมเล่มนี้แล้ว ผู้สนใจทั่วไปก็สามารถอ่านเพื่อที่ ความเข้าใจอาเซียนในภาพรวมเพียงวันด้วย คือเรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่กำลังจะมาถึงในปี 2015 นี้ นอกเหนือ AEC จะมา พร้อมกับความเปลี่ยนแปลง ในทุกมิติคือผลประโยชน์ของแต่ละประเทศอาเซียน

สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิลล์ บริษัท หนังสือ "อาเซียนศึกษา" เล่มนี้ จะช่วยจุดประกาย การศึกษาภาพของอาเซียนได้แก่ เงินและเงินรูปรูปร่างขึ้น โดยผู้เขียนสามารถใช้เพื่อส่งผลกระทบต่อ การศึกษาเชิงลึกในอาเซียน หรือจะใช้สำหรับ การวิจัยการวิจัยเพื่อรับมือสำหรับประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนที่มีผลต่อวิถีชีวิตของเราอย่างรุนแรงในอีกไม่นานนี้

ด้วยความปรารถนาดี

บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิลล์

สำหรับผู้อ่านที่เสียดใจว่าหนังสือเล่มนี้เป็นตำราหลักในการเรียนการสอน สามารถติดต่อฝ่ายธุรการรายละเอียดการรับคู่มือประกอบการสอนได้ที่ 02-615-6503

คำนำพู่เขียน

หนังสือ เอเชียศึกษา ASEAN Studies ฉบับนี้ จัดทำขึ้นจากความร่วมมือของภาควิชาการสอนแต่ละหน่วยวิชา คณะวิชาเอเชียศึกษา ที่ใช้ผู้รู้ก่อนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขกันสลับๆ เห็นได้ว่ารายละเอียดตัวอย่าง และแบบฝึกหัด เพื่อให้ นักศึกษาอ่านประกอบทั้งเล่มรวมการเก็บเงินขึ้นเรียน เป็นกำไรเล็กน้อย ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ เอเชีย อย่างเป็นประติงทิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดประกอบด้วย กำเนิดสมาชิกประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) แนวคิดการรวมกลุ่มประเทศอาเซียน บทบาทและปฏิญญาอาเซียน ข้อกำหนดที่ประชุมสุดยอดอาเซียนและกฎบัตรอาเซียน เป้าหมายและความสำเร็จหรือในการพัฒนาด้านการเมืองและควมร่วมมือ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมของภูมิภาคอาเซียน ไร่รองรับการค้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 (2015) ซึ่งจะทำให้ผู้เขียนเห็นความสำคัญของประชาคมอาเซียนนี้ และเข้าใจความเป็นมาของ "อาเซียน" ความสำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้ดำเนินการรวบรวมและเรียบเรียงลักษณะรายวิชาเอเชียศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของอาจารย์ นักศึกษา เพื่อให้ผู้เขียนได้ทราบถึงความเป็นมาเกี่ยวกับอาเซียน และเรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านต่อไป ขอขอบคุณ ผศ. สุภัทร โกสโลภการณ์ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ดร. อรุณ ใส นิตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนด้านข้อมูล อ.ภคพล ศาลาทอง คณบดี คณะศิลปศาสตร์ อ.วีระวัฒน์ ตรีเนน อ.ชฎาพร จีนชาวงษา คณบดีศิลปศาสตร์ อ.ภาวิตรีผู้ดีเลิศ โฉมฉาย ราชมณฑลพระนคร ที่ช่วยเหลือเอกสารและข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาดังกล่าว หรือเป็นอย่างไรบ้างว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา และผู้ที่สนใจความหม่อม

ผ.ศ. ดร.ณรงค์ โหม้พิชญพานันท์

มีนาคม 2556

สารบัญ

Chapter 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน.....	1
ทบทวนนิยามและวัตถุประสงค์หลักของสหประชาชาติอาเซียน.....	1
คณะผู้ริเริ่ม.....	1
ความเป็นมาและวิสัยทัศน์ของสหประชาชาติอาเซียน.....	1
วัตถุประสงค์หลักในการจัดตั้งอาเซียน.....	3
หลักการพื้นฐานของความร่วมมือนี้อาเซียน.....	4
ความสำคัญทางเศรษฐกิจในอาเซียน.....	5
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน.....	6
ธงอาเซียน.....	6
คำขวัญของอาเซียน.....	6
สัญลักษณ์อาเซียน.....	7
ประชากรอาเซียน.....	7
สมาชิกอาเซียน.....	7
หน่วยงานที่กำกับดูแลประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานของอาเซียน.....	10
ข้อมูลเศรษฐกิจอาเซียน.....	12
ผลงานอาเซียน.....	13
บทสรุป.....	13
แบบฝึกหัดท้ายบท.....	14
Chapter 2 กำเนิดสหภาพประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน).....	15
บทนำ.....	15
สมาคมอาสาสมัครปฏิญญากรุงเทพฯ.....	15
ภูมิหลังและความเป็นมาอาเซียน.....	16
กำเนิดสหภาพประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน).....	16
การขยายตัวลงสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	17
อาเซียนในปัจจุบันและทิศทางในอนาคต.....	19
ความท้าทายทางการเมืองในภูมิภาค.....	20
ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในอาเซียน.....	23
ความร่วมมือด้านสังคม.....	22
กลไกความร่วมมืออาเซียน+3.....	22
พันธมิตรที่สำคัญ.....	24
กรอบความร่วมมืออาเซียน+6.....	25
ความเป็นมาของอาเซียน+8.....	26
ความตกลงเสรีระหว่งไทยกับสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	28
แบบฝึกหัดท้ายบท.....	29
Chapter 3 ปฏิญญาอาเซียน-กฎบัตรอาเซียนและประมุขสุดยอดอาเซียน.....	30
ปฏิญญาเขตพหุภูมิ (ASEAN Declaration).....	30
ปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration).....	31
ปฏิญญาชว้างัววี่น.....	35

ปฏิญญาว่าด้วยความการศึกษา, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	38
กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)	40
วัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน	41
โครงสร้างของกฎบัตรอาเซียน	43
สาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียน	43
กฎบัตรอาเซียนช่วยให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนให้เอื้อประโยชน์	46
ความสำคัญของการจัดอนุชัตยประเทศไทย	45
วัตถุประสงค์การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN SUMMIT)	46
ความน่า	48
ความหมาย	46
ประวัติความเป็นมาของการประชุมสุดยอดอาเซียน "ASEAN SUMMIT"	47
ประชุมอาเซียนแต่ละปี จัดที่ไหนบ้าง	47
ประเทศไทยจะได้ร่วมการประชุมอาเซียน	49
โครงสร้างอาเซียนและประเทศในอาเซียน	51
โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของอาเซียน	53
การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)	53
การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน	54
คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Councils : ACCs)	55
คณะกรรมการประสานงานอาเซียน (ASEAN Community Councils)	55
องค์การจับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies)	55
เลขาธิการอาเซียนและสำนักเลขาธิการอาเซียน (Secretary-General of ASEAN and ASEAN Secretariat)	55
คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives to ASEAN)	57
สำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือกรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat)	57
องค์การสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Body)	57
มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation)	57
แบบฝึกหัดท้ายบท	58

Chapter 4 การพัฒนาการเมืองและวัฒนธรรม	59
บทนำ	59
ประชาคมการเมืองและเสถียรภาพอาเซียน (ASEAN Security Community - ASC)	60
ความร่วมมือในด้านการเมืองและพหุภาคี	61
ประชาคมการเมืองและพหุภาคีอาเซียน (APSC)	64
ประชาคมการเมืองและพหุภาคีอาเซียน	64
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC)	65
เขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area หรือ AFTA)	66
วัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง	67
ผลกระทบเบื้องต้น	67
ประโยชน์ของ AFTA ต่อไทย	67
การเตรียมการของภาครัฐรองรับการเปิดเสรีเรียกเก็บภาษี	68
เขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area หรือ AIA)	68
พหุภาคีเพื่อการรวมตัวอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration หรือ IA)	69

กรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม	
(ASEAN Industrial Cooperation Scheme หรือ AICO).....	69
กรอบความตกลงด้านการบริการ	
(ASEAN Framework Agreement on Services หรือ AFAS).....	69
** กรอบความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอิเล็กทรอนิกส์	
(e-ASEAN Framework Agreement).....	70
ความร่วมมือด้านทุนการเงินการคลัง (Financial Cooperation).....	71
ความร่วมมือด้านการเกษตรและประมงอาเซียน และอนุเขื่อน-3.....	72
ความร่วมมือด้านพลังงาน	72
ความร่วมมือด้านพลังงานในอาเซียน (ASEAN Energy Cooperation).....	73
เป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC).....	74
ความตกลงด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Agreement).....	74
แนวทางการวิจัยและการพัฒนา	75
ผลกระทบจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน.....	75
สหประชาชาติด้านเศรษฐกิจในอาเซียน	76
ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC).....	78
แผนงานแม่ข่ายตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน.....	79
ความเชื่อมโยงสังคม	80
ประโยชน์ที่ไทยได้รับจากการเข้าร่วมกลุ่มอาเซียน.....	80
ทิศทางในอนาคต	83
บทสรุปท้ายบท	85

Chapter 5 ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN 6)..... 86

บทนำ.....	86
ข้อมูลทั่วไปของประเทศสมาชิกอาเซียน.....	87
ข้อมูลพื้นฐานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีทั้งหมด 6	89
ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN 6).....	90
ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand).....	90
ข้อมูลพื้นฐานประเทศไทย	90
ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN 6).....	90
ความรู้พื้นฐานสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ	91
ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	92
ความรู้พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	92
ความเชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่น	95
มองโลก มรดกทางวัฒนธรรมไทย	94
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia).....	97
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐอินโดนีเซีย.....	97
บุคคลสำคัญ	98
ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ.....	99
ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	99
สหพันธรัฐมาเลเซีย (Malaysia).....	102
ข้อมูลพื้นฐานสหพันธรัฐมาเลเซีย.....	102
บุคคลสำคัญ	103

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of Philippines)	104
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐฟิลิปปินส์	104
สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)	106
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐสิงคโปร์	106
เนการา บรูไน دارุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam)	108
ข้อมูลพื้นฐานบรูไนดารุสซาลาม	108
ความรู้พื้นฐานด้านเกษตรกรรมและสวนผลไม้	110
ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	111
อุตสาหกรรม	112
แนวโน้มการพัฒนาทางเศรษฐกิจ	112
ความรู้พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม	113
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับบรูไน	114
แบบฝึกหัดท้ายบท	115

Chapter 6 ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN) 116

ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)	117
ธงชาติประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา	118
ตราแผ่นดินประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา	118
ข้อมูลพื้นฐานราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)	118
บุคคลสำคัญ	121
ความรู้พื้นฐานด้านการเมืองและการบริหาร	122
ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	123
ความรู้พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม	123
มรดกโลก มรดกอาเซียน ประเทศกัมพูชา	129
สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอื่นๆ	129
การเดินทางไปประเทศกัมพูชา	132
สาธารณรัฐประชาชนลาว (สปป.ลาว) (The Lao People's Democratic Republic) Lao PDR	136
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐประชาชนลาว (สปป.ลาว)	134
ความรู้พื้นฐานด้านการเมืองและความมั่นคง	136
ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	137
ความรู้พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม	137
มรดกโลก มรดกอาเซียน ประเทศ สปป.ลาว	142
การเดินทางไปประเทศ สปป.ลาว	143
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar)	144
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์	144
บุคคลสำคัญ	146
ความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	147
ความรู้พื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม	147
เมืองสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยว	148
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)	150
ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)	150
บุคคลสำคัญ	152

ความรู้จักพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ	152
ความรู้จักพื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม	153
มรดกโลก มรดกทางวัฒนธรรม และเขตนิเวศวิทยา	155
แม่เหล็กดึงดูดอาเซียน	157

Chapter 7 ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของอาเซียน

Part 1 : จุดแข็ง และข้อจำกัดของประเทศสมาชิกอาเซียน	158
* เนปาล (Nepal) ติมอร์-เลสเต (Timor-Leste) ติมอร์-เลสเต (Timor-Leste)	159
ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)	159
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)	159
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (The Lao People's Democratic Republic)	159
สหพันธรัฐมาเลเซีย (Malaysia)	160
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (Republic of the Union of Myanmar)	160
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)	160
สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)	161
ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)	161
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)	162
Part 2 : การเปิดตลาดอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	162
ภาคการค้า	162
ภาคบริการ	162
ลดระบอบการอุปสรรค	162
Part 3 : ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของอาเซียน	162
ประเทศสมาชิกอาเซียน มีสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน	163
สินค้าเกษตรหลายประเภทในอาเซียนมีคู่แข่งในอุตสาหกรรมเกษตรอื่น	163
ประเทศไทยเข้าเขตขยายการผลิตอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า	163
ประเทศสมาชิกอื่นของภาคีอาเซียนหลายประเทศยังคงขาดทุนเป็นสำคัญ	163
ความแตกต่างกันทางการเมืองและการปกครอง	163
Part 3 : ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของอาเซียน	163
ความขัดแย้งระหว่างประเทศอาเซียน	164
ความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรม	164
Part 4 : ปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ของเขตการค้าเสรีอาเซียน, AFTA	164
วัตถุประสงค์ของ AFTA	165
หลักการของ AFTA	165
ลดระบอบของการจัดตั้งกลุ่ม AFTA	166
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน กรณีประเทศบรูไน	167
ปัญหาอุปสรรค	167
แนวทางการแก้ไข	167
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน กรณีฟิลิปปินส์	168
ปัญหาอุปสรรค	168
แนวทางการแก้ไข	168
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน กรณีอินโดนีเซีย	168
ปัญหาอุปสรรค	169

ปัญหาและอุปสรรคการลงทุน.....	169
ข้อเสนอแนะ.....	169
ปัญหาการค้าชายแดนไทย - สปป.ลาว.....	170
จุดอ่อนด้านการค้า.....	170
การซื้อขายและการชำระเงิน.....	170
การค้าปลีกการค้าส่ง.....	170
ค่าเงินบาทของ สปป.ลาว.....	170
กฎระเบียบและมาตรการทางการค้า.....	170
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน กรณีภาคเหนือ.....	171
ปัญหาอุปสรรค.....	171
ด้านการค้า.....	171
ด้านการท่องเที่ยว.....	171
การระงับข้อพิพาทและการขนส่ง.....	171
ข้อเสนอแนะ.....	171
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุนและแนวทางการค้า กรณีภาคกลาง.....	172
ปัญหาอุปสรรค.....	172
แนวทางการค้ากรณีภาคกลาง.....	172
ปัญหา อุปสรรคการค้า การลงทุน กรณีภาคใต้.....	173
ปัญหาอุปสรรคทางการค้า การลงทุน.....	173
แนวทางการค้าภาคใต้.....	173
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน กรณีฝั่งตะวันออก.....	174
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน.....	174
แนวทางการค้าภาคตะวันออก.....	174
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน กรณีฝั่งตะวันตก.....	174
ปัญหา อุปสรรคทางการค้า การลงทุน.....	174
แนวทางการค้าภาคตะวันตก.....	175
ประเด็นอาชญากรรมชายแดน.....	175
แบบฝึกหัดท้ายบท.....	175
ประเด็นปัญหาท้ายบทของภาคเรียน.....	176

ภาคผนวก แบบทดสอบก่อนเรียนวิชาอาเซียนศึกษา.....	177
ภาคผนวก แบบทดสอบหลังเรียนวิชาอาเซียนศึกษา.....	181
เอกสารอ้างอิง.....	185